

КАЙЛО І. Ю.,

заступник прокурора Чернігівської області,
старший радник юстиції,
здобувач
кафедри кримінального процесу
(Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого)

УДК 343.14

УМОВИ ДОПУСТИМОСТІ ДОКУМЕНТІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ДОКАЗУВАННІ

Стаття присвячена аналізу практики застосування судами України норм Кримінального процесуального кодексу України, на підставі якого зроблені висновки теоретико-прикладного характеру щодо умов допустимості документів як джерела доказів.

Ключові слова: докази, документи, джерела доказів, допустимість доказів.

Стаття посвячена аналізу практики применения судами Украины норм Уголовного процессуального кодекса Украины, на основании которого сделаны выводы теоретико-прикладного характера об условиях допустимости документов как источника доказательств.

Ключевые слова: доказательства, документы, источники доказательств, допустимость доказательств.

This article analyzes the practice of the courts of the Criminal Procedure Code of Ukraine standards, on the basis of which the conclusions of theoretical and applied research on the conditions of admissibility of the documents as a source of evidence.

Key words: evidence, documents, sources of evidence, admissibility of evidence.

Вступ. Зважаючи на перелік об'єктів, які з позиції Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) потрібно зараховувати до документів (ч. 2 ст. 99), документи є, напевне, найбільш об'ємною категорією серед джерел доказів, передбачених кримінальним процесуальним законодавством. Безумовно, це, у свою чергу, породжує значний пласт проблемних питань, які можуть бути розглянуті стосовно цього джерела доказової інформації, у тому числі через призму допустимості. Разом із тим, зважаючи на встановлені обмеження щодо обсягу статті й урахування, що низка доволі різноманітних аспектів цього питання вже розглядалась дослідниками як на загальному дисертаційному рівні [1], так і на рівні вивчення окремих проблемних питань [2; 3; 4], вважаємо за виправдане дещо звзвити й чітко окреслити предмет нашого наукового пошуку в цьому напрямі.

Постановка завдання. Отже, у статті вбачається за необхідне зупинитися лише на розгляді проблем, виявлених нами при узагальненні судової практики, що виникли під час застосування положень нового кримінального процесуального законодавства, і неоднозначних, а відтак свідчать про потребу наукового аналізу та надають можливість сформулювати певні узагальнені висновки.

Результати дослідження. При оцінці кожного доказу та чи інша його юридична властивість (належність, допустимість, достовірність, достатність) пов'язана або з формою доказу, або із його змістом. Разом із тим варто вказати, що в низці випадків на визнання доказу допустимим чи недопустимим можуть вплинути як недоліки оформлення дока-

зової інформації в матеріальному носії, так і специфіка змісту такої інформації. Особливо яскраво, на нашу думку, ця теза виявляється саме в такому джерелі доказової інформації, як документи, з наступних причин.

По-перше, відповідно до законодавства, документом є матеріальний об'єкт, спеціально створений для збереження інформації (ч. 1 ст. 99 КПК України). Відтак відображення інформації в документі є планованим і прогнозованим процесом (на відміну, наприклад, від відображенні інформації в пам'яті свідка або на поверхні речового доказу), то ж формування такої інформації має здійснюватися відповідно до чинних правил стосовно складання того чи іншого документа. Відповідно, доволі часто судова практика йде шляхом визнання документів недопустимими доказами, спираючись виключно на формальні критерії. Наприклад, вироком Шепетівського міськрайонного суду Хмельницької області недопустимим доказом була визнана виписка по особистому рахунку, «оскільки не була підписана та завірена уповноваженою особою» [5]; Тростянецький районний суд Вінницької області «визнав недопустимим і відхилив як доказ обвинувачення, дані, що одержані органом досудового розслідування під час огляду місця події, оскільки дата проведення протоколу містить виправлення, що унеможлиблює встановити дату проведення слідчої дії» [6] тощо.

По-друге, як уже було зазначено, допустимість документа як доказу може залежати від змісту закріпленої в ньому інформації. У цьому аспекті, зважаючи на положення КПК України та враховуючи судову практику, потрібно вказати на два варіанти впливу змістової частини документа на його допустимість. Передусім відмітимо, що змістову частину документа (наприклад такого, як протокол слідчої дії) становлять не лише результати, отримані внаслідок проведення дії, а й описання самого процесу отримання доказової інформації. Відтак доволі часто документ визнається недопустимим доказом на підставі наявної в ньому інформації стосовно порядку проведення процесуальної (або іншої дії), яка свідчить про допущення порушень процедури, хоча сам документ як матеріальний носій при цьому може бути оформленим бездоганно. Наприклад, при вирішенні однієї з кримінальних справ вироком Керченського міського суду АРК було визнано недопустимим доказом протокол слідчої дії із таким обґрунтуванням: «Зі змісту протоколу проведення слідчого експерименту від 29.05.2013 судом вбачається, що в протоколі взагалі відсутні будь-які підписи підозрюваного, відповідно, суд доходить висновку, що підозрюваному не були роз'яснені його процесуальні права, в тому числі його право на захист, що визнається судом істотним порушенням прав людини й основоположних свобод. Також зі змісту протоколу встановлено, що в порушення вимог ч. 7 ст. 223 КПК України, при проведенні слідчого експерименту був присутній лише один понятий, що було підтверджено останнім в судовому засіданні» [7].

Окрім цього, у низці випадків наявна в документі інформація змістового (а не процедурного) характеру є такою, що заборонена для використання в доказуванні (ст. 88 КПК України), а тому перетворює документ на недопустимий доказ (про це детально далі).

То ж підсумовуючи викладене, доречно сформулювати такий висновок: допустимість документа як доказу в кримінальному процесі однаковою мірою залежить як від його зовнішнього оформлення, так і від змісту й характеру інформації, у такому документі закріпленої.

Однією з доволі яскравих новацій не лише в доказовому, а й у кримінальному процесуальному праві загалом стали положення, закріплені у ст. 88 КПК України 2012 р., які регламентують питання допустимості доказів, що стосуються особи підозрюваного, обвинуваченого.

Перш ніж перейти до аналізу нормативного змісту вказаних положень закону та проблем, що виникають із їх практичною реалізацією, маємо зауважити, що ця стаття значною мірою є винятком із загального правила, коли на предмет допустимості доказу оцінюється шляхом аналізу його форми, а не змісту. Так, приймаючи рішення про допустимість або недопустимість того чи іншого доказу, суд звертає увагу передусім на дотримання процедури його отримання й закріплення (тобто на форму), а зміст самої інформації враховується для оцінювання доказу на предмет вимог належності, достовірності й допустимості. Проте у випадку, передбаченому ст. 88 КПК України, рішення про визнання доказу допу-

стимим чи недопустимим приймається виходячи саме з особливостей його інформаційного наповнення та мети, з якою суб'єкт доказування прагне використати такий доказ.

При цьому, як доводить аналіз вивченої нами судової практики, інформація, яка характеризує особу обвинуваченого, у більшості випадків міститься на матеріальних носіях, які КПК України зараховує до такого джерела доказів, як документи (зокрема це можуть бути раніше винесені судові вироки; протоколи адміністративних правопорушень; довідки із судів і слідчих органів із приводу попередньої діяльності стосовно розгляду діянь, учинених підозрюваним, обвинуваченим; відповіді на запити до УІТ УМВС із приводу попередніх судимостей особи тощо). Відтак доходимо висновку, що, зважаючи на положення ст. 88 КПК України, особливості доказової інформації як критерій допустимості доказу насамперед стосується такого джерела доказів, як документи, що є підставою для розгляду вказаного питання в межах цього підрозділу роботи.

Аналіз положень ст. 88 КПК України надає можливість обґрунтувати тезу стосовно необхідності виділення такої категорії доказів, як «умовно-допустимі» (відомості, допустимість або недопустимість яких залежить не від дотримання нормативно-визначеної процедури отримання інформації, а від умов її використання). Зазначений висновок, у свою чергу, базується на положеннях ч. 2 та ч. 3 ст. 88 КПК України, які передбачають випадки визнання допустимими доказової інформації, переліченої в ч. 1 розглядуваної статті Кодексу. Зокрема, «реабілітаційними підставами» для відомостей, які стосуються особи підозрюваного, обвинуваченого, є такі:

- сторони погоджуються, щоб ці докази були визнані допустимими (п. 1 ч. 2 ст. 88);
- вони подаються для доказування того, що підозрюваний, обвинувачений діяв із певним умислом і мотивом або мав можливість, підготовку, обізнаність, потрібні для вчинення ним відповідного кримінального правопорушення, або не міг помилитися щодо обставин, за яких він учинив відповідне кримінальне правопорушення (п. 2 ч. 2 ст. 88);
- їх подає сам підозрюваний, обвинувачений (п. 3 ч. 2 ст. 88);
- підозрюваний, обвинувачений використав подібні докази для дискредитації свідка (п. 4 ч. 2 ст. 88);

– інформація є доказом щодо певної звички або звичайної ділової практики підозрюваного, обвинуваченого й використовується для доведення того, що певне кримінальне правопорушення узгоджувалося із цією звичкою підозрюваного, обвинуваченого (ч. 3 ст. 88).

По-перше, варто відмітити, що незначна за своєю кількістю, але все ж наявна на сьогоднішній день судової практики надає можливість констатувати складність для судів застосування окремих положень (зокрема п. 2 ч. 2 ст. 88) зважаючи на їх доволі нечіткий характер. Так, у низці випадків суди визнають особливості раніше вчинених особою злочинів (почерк злочину) як факт, що дає змогу, застосувавши п. 2 ч. 2 ст. 88 КПК України, використати документи з такою інформацією як доказ винуватості обвинуваченого у злочині, що розглядається. Так, наприклад, вирок Краматорського міського суду Донецької області, розглядуване правило було свого часу застосовано з такою інтерпретацією: «Відповідно до ст. 88 КПК України, докази, які стосуються судимостей підозрюваного, обвинуваченого або вчинення ним інших правопорушень, що не є предметом цього кримінального провадження, а також відомості щодо характеру або окремих рис характеру підозрюваного, обвинуваченого є недопустимими на підтвердження винуватості підозрюваного, обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення. Докази та відомості, передбачені частиною першою цієї статті, можуть бути визнані допустимими, якщо: вони подаються для доказування того, що підозрюваний, обвинувачений діяв з певним умислом та мотивом або мав можливість, підготовку, обізнаність, потрібні для вчинення ним відповідного кримінального правопорушення, або не міг помилитися щодо обставин, за яких він вчинив відповідне кримінальне правопорушення. Судом приймається за доказ вирок Апеляційного суду Донецької області від 31 липня 2002 року відносно Особа_2 за ст. 94 (в ред. 1960 року) КК України, з якого вбачається, що попереднє вбивство Особа_2 скоїв аналогічним чином, а саме також роздяг свою жертву, заподіював їй тілесні ушкодження взутими ногами у життєво важливі органи, аналогічним чином намагався опритомнити потерпілу поливаючи її водою» [8]. Натомість Московським районним

судом м. Харкова інформація про схожість почерку попередніх правопорушень підсудного з особливостями вчинення розглядуваного судом злочину не була врахована як обставина, що надає доказу ознак допустимості, що суд пояснив так: «Твердження потерпілого відносно того, що з аналізу попередніх вироків, ухвалених відносно обвинуваченого Особа_5, вбачається, що останній зазвичай вчинював злочини спільно з іншими особами, що свідчить про вчинення ним дійсного злочину спільно з іншими особами, а саме Особа_6 та третьою невстановленою особою, не можуть бути визнані допустимим доказами, оскільки згідно ч. 1 ст. 88 КПК України докази, які стосуються судимостей підозрюваного, обвинуваченого або вчинення ним інших правопорушень, що не є предметом цього кримінального провадження, а також відомості щодо характеру або окремих рис характеру підозрюваного, обвинуваченого є недопустимими на підтвердження винуватості підозрюваного, обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення. Виключень з вказаного правила, передбачених п. 2 ч. 2 вказаної статті, які б дозволили визнати допустимими вказані докази, судом не встановлено» [9].

По-друге, ознайомлення із перерахованими умовами визнання допустимим доказів, які стосуються особи підозрюваного, обвинуваченого, надає можливість звернути увагу на суттєву схожість умов, що містяться в п. 2 ч. 2 ст. 88 і ч. 3 ст. 88 КПК України. Більше того, аналіз судової практики доводить, що, по суті, аналогічні за своєю природою обставини – такі як учинення обвинуваченим аналогічних або схожих правопорушень у минулому – в одних випадках розцінюються судами як «інформація, що свідчить про можливість, підготовку, обізнаність, потрібні для вчинення особою відповідного кримінального правопорушення» (тобто застосовується п. 2 ч. 2 ст. 88 КПК України), у других – як «інформація, що є доказом щодо певної звички або звичайної ділової практики підозрюваного, обвинуваченого і використовується для доведення того, що розглядуване судом кримінальне правопорушення узгоджувалося із цією звичкою підозрюваного, обвинуваченого» (тобто застосовується ч. 3 ст. 88 КПК України), у третіх – має місце одночасне посилання суду як на п. 2 ч. 2 ст. 88, так і на ч. 3 ст. 88 КПК України.

Так, наприклад, при розгляді апеляції на вирок Семенівського районного суду Полтавської області Апеляційний суд Полтавської області встановив: «Відповідно до ст. 88 КПК України докази щодо певної звички або звичайної ділової практики підозрюваного, обвинуваченого є допустимими для доведення того, що певне кримінальне правопорушення узгоджується із цією звичкою підозрюваного, обвинуваченого. Як вбачається з матеріалів кримінального провадження, обвинувачений Особа_1 раніше також притягнувся до адміністративної відповідальності за порушення правил рибальства, а саме за ст. 85 ч. 4 КУпАП, яке полягало в незаконному вилові ним риби 21.05.2011 року близько 5.00 год. на р. Сулі біля с. Горошено у водоймі Сулинського держзаказника із застосуванням двох сіток. Тобто, як і даному випадку, так і у випадку від 12.04.2013 року, встановленому судом першої інстанції, обвинувачений Особа_1 займався незаконним виловом риби, в забороненому місці, в заборонений час та забороненими знаряддями лову, а саме сітками» [10].

Відмінну від вищенаведеного прикладу кримінальну процесуальну кваліфікацію знаходимо у вирокі Ленінського районного суду м. Луганська: «Як доказ суд також приймає копію вироку Ленінського районного суду м. Луганська від 26.04.2007 р. відносно Особа_4 за ч.2, 4 ст.190 КК України (т.2, а.с.225). Згідно частин 2, 3 ст. 88 КПК України, докази та відомості, які стосуються судимостей обвинуваченого, що не є предметом цього кримінального провадження, можуть бути допустимими, якщо вони подаються для доказування того, що обвинувачений діяв з певним умислом та мотивом, або мав можливість, підготовку, обізнаність, потрібні для вчинення ним відповідного кримінального правопорушення, або не міг помилятися щодо обставин, за яких він вчинив відповідне кримінальне правопорушення. Докази щодо певної звички або звичайної ділової практики обвинуваченого є допустимими для доведення того, що певне кримінальне правопорушення узгоджувалося із цією звичкою обвинуваченого. Зміст вказаного вироку вказує саме на те, що раніше обвинувачений Особа_4 вже був засуджений за скоєння шахрайських дій відносно декількох потерпілих при наданні їм юридичних послуг у спосіб, аналогічний з даним кримінальним правопорушенням,

тобто шляхом отримання з них великих сум грошових коштів та передачі їм під виглядом наданих юридичних послуг підроблених офіційних документів. На думку суду, це також є допустимим доказом того, що Особа 4 діяв з певним умислом та мотивом, мав можливість, підготовку, обізнаність, потрібні для вчинення ним інкримінованих по даному провадженню кримінальних правопорушень, та не міг помилятися щодо обставин, за яких він вчинив ці кримінальні правопорушення, і це вже є його певною звичкою» [11].

Зважаючи на вищевикладені теоретичні міркування та приклади правозастосовної практики, на нашу думку, доцільно констатувати суттєву схожість юридичної природи обставин, названих у п. 2 ч. 2 ст. 88 та ч. 3 ст. 88 КПК України. У свою чергу, їх законодавче розміщення в межах відокремлених структурних елементів КПК України дає підстави для помилкового розуміння їх як принципово відмінних. То ж, як нам видається, доречно поставити питання про об'єднання вказаних нормативних положень у межах одного законодавчого припису, виключивши ч. 3 ст. 88 КПК України, а п. 2 ч. 2 ст. 88 виклавши в такій редакції: «(2) вони подаються для доказування того, що підозрюваний, обвинувачений (1) діяв із певним умислом і мотивом, або (2) мав можливість, підготовку, обізнаність, потрібні для вчинення ним відповідного кримінального правопорушення, або (3) не міг помилитися щодо обставин, за яких він учинив відповідне кримінальне правопорушення, або (4) кримінальне правопорушення, яке є предметом розгляду, узгоджується із певною звичкою або звичайною діловою практикою підозрюваного, обвинуваченого»*.

Продовжуючи аналіз положень ст. 88 КПК України та її значення для визнання документів недопустимими доказами, доречно вказати, що практика правозастосування демонструє необхідність указувати на те, що докази, які стосуються особи підозрюваного, обвинуваченого, визнаються недопустимими лише якщо суб'єкт доказування прагне їх використати для доведення вини особи. Натомість, як правильно зазначається в окремих джерелах, «законодавець обмежує використання цих доказів лише для підтвердження винуватості підозрюваного, обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення, тобто обставин, передбачених п. 2 ч. 1 ст. 91 КПК України. Для встановлення інших обставин, які входять до предмету доказування, заборони щодо визнання цих доказів недопустимими немає» [12, с. 189]. Відмітимо, що такі елементи предмета доказування, як обставини, що впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу обвинуваченого, обтяжують чи пом'якшують покарання (п. 2 ч. 1 ст. 91 КПК України) можуть установлюватися з допомогою документів, які містять інформацію, що стосується особи обвинуваченого в розумінні ст. 88 КПК України. Як на доволі ілюстративний факт варто вказати на відмінності у сприйнятті озвученої нами тези різними учасниками процесу доказування. Зокрема, підкріпленням нашої позиції є погляд суддів, тоді як окремі адвокати дотримуються підходу стосовно цілковитої неможливості використання таких даних у кримінальному провадженні. Прикладом зазначеному може слугувати мотивувальна частина вироку Красногвардійського районного суду м. Дніпропетровська, де вказано таке: «Захисник у клопотанні зазначила, що в матеріалах кримінального провадження мають відповіді на запити про судимість обвинуваченого (а.с. 246-247), лист СВ ЛВ на ст. Дніпропетровськ УМВС України на Придніпровській залізниці (а.с. 248), вирок Кіровського районного суду м. Дніпропетровська та довідка апеляційного суду Дніпропетровської області, які в своїй сукупності містять відомості про минулі судимості обвинуваченого. Вказані документи, на думку захисника, не можуть бути визнані доказами по даній справі та враховані при її розгляді, оскільки їх допуск буде сприяти побічним міркуванням і упередженості при прийнятті по справі відповідного рішення. Подання стороною обвинувачення доказів поганої репутації особи для доведення можливого вчинення ним кримінального правопорушення, в якому його

* Внутрішня нумерація складників надається нами лише для полегшення сприйняття тексту статті й не передбачається в тексті запропонованої норми КПК України (зважаючи на суперечливість такого підходу традиційному підходу побудови тексту приписів у КПК України)

обвинувачують, є спробою створити упереджене ставлення суду до обвинуваченого. Проте суд не погоджується з позицією захисника із наступних міркувань. Статтею 88 КПК України передбачено, що докази, які стосуються судимостей підозрюваного, обвинуваченого або вчинення ним інших правопорушень, що не є предметом цього кримінального провадження, а також відомості щодо характеру або окремих рис характеру підозрюваного, обвинуваченого є недопустимими на підтвердження винуватості підозрюваного, обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення. З урахуванням вищевикладеного, зазначені документи не використовуються судом на підтвердження винуватості обвинуваченого, а враховуються лише як характеризуючий матеріал щодо обвинуваченого та з метою правильної кваліфікації злочину» [13].

У межах розгляду цього питання не можемо не відмітити, що серед вивчених нами кримінальних проваджень непоодинокими були випадки, коли предметом обговорення сторонами та вирішення судом був такий критерій допустимості документа, як його найменування. На перший погляд поверховий і несуттєвий, цей чинник тим не менше в низці випадків призводив до визнання доказу недопустимим, а подекуди (з урахуванням недопустимості низки інших доказів) – до винесення виправдувального вироку [14]. При цьому аналіз вивченої судової практики дає змогу зробити висновок про те, що неналежне найменування документа як доказу в одних випадках може бути ні чим іншим як технічною або свідомою, але добросовісною помилкою правозастосовника, а в інших – умисним кроком, спрямованим на маскуваність здійснених або планованих порушень прав людини.

Так, прикладом першої ситуації може слугувати вирок Червонозаводського районного суду м. Харкова, у якому «недопустимим доказом було визнано «Акт добровільно виданих грошових коштів» зважаючи на те, що вказаний акт не є процесуальним документом у розумінні КПК України, оскільки не відповідає формам фіксування кримінального провадження згідно зі ст. 103 КПК України» [15]. На нашу думку, указане рішення суду, будучи виправданим з формальної позиції, усе ж може викликати окремі сумніви з огляду на критерій істотності порушення при визнанні доказу недопустимим. Думається, що в цьому випадку помилка слідчого мала характер добросовісної (у силу недосвідченості), при цьому не мало місце порушення прав людини при отриманні доказової інформації, а достовірність самої інформації також була забезпечена. Більше того, посилення суду на закріплені КПК України форми фіксації зобов'язує вказати на одне з положень КПК України, яке є неоднозначним і викликає складнощі у практиці правозастосування, на що ми вже частково звертали увагу. Зокрема, відповідно до ч. 1 ст. 104 КПК України, «у випадках, передбачених цим Кодексом, хід і результати проведення процесуальної дії фіксуються у протоколі». Тобто, при буквальному розумінні цього припису протокол може складатися лише в чітко передбачених КПК України випадках, а відтак відкритими залишаються питання про законність протоколювання слідчих дій, стосовно яких КПК України прямо не передбачив складання протоколу (наприклад, під час допиту), і про оформлення доказів, які залучаються у кримінальне провадження шляхом добровільного надання тією чи іншою особою. Не зупиняючись детально на зазначених проблемах, зауважимо, що такі ситуації, на нашу думку, мають оцінюватися не виключно з формальної позиції, а через призму істотності допущеного порушення, його впливу на дотримання прав і свобод людини та забезпечення достовірності отриманої інформації.

Разом із тим, як було зазначено, на практиці зустрічаються й випадки, коли «помилки», допущені в найменуванні документа є умисним кроком, спрямованим на маскуваність здійснених або планованих порушень прав людини. Доволі показовим у цьому аспекті є вирок Апеляційного суду Харківської області, де суд дійшов висновку, що обшук житла особи був замаскований під огляд місця події зі складанням відповідного протоколу огляду, який суд, зважаючи на вказане, визнав недопустимим доказом [16]. Убачається, що такого роду невідповідності в найменуванні документа мають зовсім іншу правову природу, мають характер істотних порушень прав людини, а відповідно, й мусять оцінюватися судами як підстава для визнання доказу недопустимим.

Висновки. За результатами дослідження можна зробити такі висновки:

1. Допустимість документа як доказу в кримінальному процесі однаковою мірою залежить як від його зовнішнього оформлення, так і від змісту й характеру інформації, у такому документі закріпленої.
2. У випадку, передбаченому ст. 88 КПК України, рішення про визнання доказу приймається виходячи саме з особливостей його інформаційного наповнення та мети, з якою суб'єкт доказування прагне використати такий доказ, а відтак це нормативне положення є винятком із наукової тези з приводу того, що на предмет допустимості доказ оцінюється шляхом аналізу його форми, а не змісту.
3. Доцільно констатувати суттєву схожість юридичної природи обставин, названих у п. 2 ч. 2 ст. 88 та ч. 3 ст. 88 КПК України. У свою чергу, їх законодавче розміщення в межах відокремлених структурних елементів КПК України дає підстави для помилкового розуміння їх як принципово відмінних. Тож доцільним є об'єднати вказані нормативні положення в межах одного законодавчого припису, виключивши ч. 3 ст. 88 КПК України, а п. 2 ч. 2 ст. 88 виклавши в такій редакції: «2) вони подаються для доказування того, що підозрюваний, обвинувачений діяв із певним умислом і мотивом, або мав можливість, підготовку, обізнаність, потрібні для вчинення ним відповідного кримінального правопорушення, або не міг помилитися щодо обставин, за яких він учинив відповідне кримінальне правопорушення, або кримінальне правопорушення, яке є предметом розгляду, узгоджується із певною звичкою або звичайною діловою практикою підозрюваного, обвинуваченого».
4. Такі елементи предмета доказування, як обставини, що впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу обвинуваченого, обтяжують чи пом'якшують покарання (п. 2 ч. 1 ст. 91 КПК України) можуть установлюватися за допомогою документів, які містять інформацію, що стосується особи обвинуваченого в розумінні ст. 88 КПК України.
5. Неналежне найменування документа як доказу в одних випадках може бути технічною або свідомою, але добросовісною помилкою правозастосовника (і в такій ситуації має оцінюватися не виключно з формальної позиції, а через призму істотності допущеного порушення, його впливу на дотримання прав і свобод людини та забезпечення достовірності отриманої інформації), а в інших – умисним кроком, спрямованим на маскування здійснених або планованих порушень прав людини, що потрібно розцінювати як безумовну ознаку недопустимості такого документа як доказу.

Список використаних джерел:

1. Іщенко В.М. Протоколи слідчих і судових дій та інші документи як джерела доказів у кримінальному судочинстві : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / В.М. Іщенко ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2001. – 191 с.
2. Дроздов О.М. Правове регулювання виїмки документів, що становлять банківську таємницю, на стадії досудового розслідування / О.М. Дроздов // Прокуратура. Людина. Держава. – 2005. – № 3. – С. 47–56.
3. Дроздов О. Актуальні проблеми використання в доказуванні матеріалів оперативно-розшукової діяльності / О. Дроздов, О. Капліна // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2010. – № 4. – С. 70–76.
4. Слободзян А. Документ як джерело доказів у кримінальному провадженні / А. Слободзян // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. – 2014. – № 1. – С. 184–190. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/chasopys/ua/pdf/1-2014/184-slobodzan.pdf>.
5. Вирок Шепетівського міськрайонного суду Хмельницької області від 11 лютого 2014 р., судова справа № 688/4870/13-к (№ за ЄДРСР: 37960707).
6. Вирок Тростянецького районного суду Вінницької області від 03 квітня 2014 р., судова справа № 147/721/13-к (№ за ЄДРСР: 38015895).

7. Вирок Керченського міського суду Автономної Республіки Крим від 03 жовтня 2013 р., судова справа № 107/6212/13-к (№ за ЄРДР: 33871394).
8. Вирок Краматорського міського суду Донецької області від 16 вересня 2013 р., судова справа № 234/7820/13-к (№ за ЄДРСР: 33506405).
9. Вирок Московського районного суду м. Харкова від 30 серпня 2013 р., судова справа № 643/1707/13-к (№ за ЄДРСР: 33231174).
10. Ухвала Апеляційного суду Полтавської області від 27 березня 2014 р., судова справа № 547/1240/13-к (№ за ЄДРСР: 37893850).
11. Вирок Ленінського районного суду м. Луганська від 13 травня 2014 р., судова справа № 437/4999/13-к (№ за ЄДРСР: 38778525).
12. Кримінальний процес: [підручник]/[Ю.М.Грошевий, В.Я.Тасій, А.Р.Туманянцаін.]; за ред. В.Я. Тасія, Ю.М. Грошевого, О.В. Капліної, О.Г. Шило. – Х. : Право, 2013. – 824 с.
13. Вирок Красногвардійського районного суду м. Дніпропетровська від 02 квітня 2013 р., судова справа № 204/2925/13-к (№ за ЄДРСР: 38669208).
14. Вирок Апеляційного суду Харківської області від 06 червня 2011 р. у справі № 1-10/11 (№ у ЄДРСР: 16266749).
15. Вирок Червонозаводського районного суду м. Харкова від 19.08.2014 р., судова справа № 646/12108/13-к (№ за ЄДРСР: 40188667).
16. Вирок Апеляційного суду Харківської області від 6 червня 2011 р. у справі № 1-10/11 (№ у ЄДРСР: 16266749).

